

Liikkumista tukevat palvelut 1.5.2016 lähtien

SOSTER/4429/05.04.00/2011

TA/AH

Kunnallisia sosiaalipalveluja on järjestettävä sen sisältöisinä ja siinä laajuudessa kuin laissa säädetään. Kunnalla on velvollisuus järjestää sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palveluita niiden tarpeessa olevalle asiakkaalle, hänen yksilöllisen, asioimiseen tai muuhun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeensa mukaan, silloin kun henkilö ei kykene itsenäisesti käyttämään julkisen liikenteen palveluja. Päätöksen tulee perustua yksilölliseen palvelutarpeen arvioon. Toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden ja heidän läheistensä mielipide on otettava huomioon palvelutarvetta selvitetäessä, ja päätöksiä tehtäessä.

Vanhuus, sairaus tai muu henkilön toimintakykyä rajoittava syy ei saisi estää henkilöä jatkamasta aktiivista omaa elämäänsä, osallistumalla ja vaikuttamalla, sekä liikkumalla itselleen luontaisella tavalla. Liikkuminen on usein edellytys sosiaaliselle kanssakäymiselle. Yhdyskuntasuunnittelussa pyritään yhä enemmän esteettömään asuin- ja elinympäristöön. Julkisen liikenteen avulla liikkuminen pyritään saamaan esteettömäksi mahdollisuuksien mukaan myös niille henkilöille, joilla on heikentynyt toimintakyky, ja tämän takia erityistarpeita liikkumisessa.

Vantaalla on tavoitteena, että ikääntyneet kuntalaiset voivat asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Tämän takia heidän hyvinvointiaan ja kotona asumistaan tuetaan siten, että turvallinen ja aktiivinen kotona asuminen on mahdollista. On kuitenkin otettava huomioon, että ikääntyneet voivat asua mahdollisimman pitkään kotonaan vain, jos heidän ja heidän läheistensä omaa aktiivisuutta tuetaan. Vanhuuteen liittyy usein toimintakyvyn puutteita. Henkilön liikkeelle saaminen edellyttääkin usein innostamista ja tukea, esteetöntä ympäristöä ja apuvälineitä.

Kuntalain 8 § säädetään kunnan lakisääteisen tehtävän järjestämisvastuusta ja rahoitusvastuusta. Sen mukaan palvelun tulee olla yhdenvertaisesti saatavilla ja kunnan tulee määritellä, mitä palveluja tarvitaan ja miten paljon niitä käytetään. Myös mm. palvelun tuottamistapa on määriteltävä ja järjestettävä tuottamisen valvonta.

Talousarvioon on budjetoitu vuodelle 2016 menoarvioksi 587 823 €.

Vuoden 2015 aikana sosiaalihuoltolain kuljetuspalveluista aiheutui 466 198,46 € kustannukset.

Liikkumista tukevat palvelut ovat edelleen määrärahasidonnaisia palveluja, kuitenkin niin, että mitään ryhmää ei voida sulkea kategorisesti palvelun ulkopuolelle, vaan palvelun antamista koskevien päätösten tulee perustua yksilölliseen palvelutarpeen arvioon. Palvelutarpeen arvioinnissa kiinnitetään huomiota asiakkaan kokonaisvaltaiseen arjen sujumiseen, eikä niinkään yksittäiseen palveluun.

Liikkumisen tuki - nimisestä sosiaalipalvelusta säädetään sosiaalihuoltolain 14 § ja 23 §. Sosiaalihuoltolain 11 § - 13 § sisältävät ne tilanteet, joissa asiakkaalle on järjestettävä sosiaalipalveluja. Sosiaalihuoltolain säännökset korvaavat aikaisemman sosiaalihuoltoasetuksen säännöksen, jossa kuljetuspalvelu oli yksi kotipalvelun tukipalvelu.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

- 1) julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla;
- 2) saattajapalveluna;
- 3) ryhmäkuljetuksina;
- 4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset;
- 5) muulla soveltuvalla tavalla.

Silloin kun henkilöllä todetaan kokonaistilanne arvioiden olevan riittävät varat / tulot, se otetaan huomioon taksikorttia myönnettäessä siten, että asiakkaan katsotaan selviytyvän itsenäisesti julkisen liikenteen ja taksiliikenteen avulla, eikä tarvetta korvata taksimatkojen kustannuksia ole.

Mikäli henkilö katsotaan toimintarajoituksen takia vaikeavammaiseksi, hänet ohjataan vammaispalvelujen asiakkaaksi, ja hänen tarpeensa taksikuljetukseen arvioidaan ja päätetään vammaispalvelulain mukaan, eikä tuloarvoja ei sovelleta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on valmisteltu ohje liikkumista tukevien palvelujen myöntämiseen. Palvelun saatavuuden turvaamiseksi kaikille sitä tarvitseville on käytettävä enemmän myös muita palveluja kuin taksikuljetusta. Neuvontaa ja ohjausta lisätään siten, että mahdollisimman moni asiakas voi käyttää julkisia liikennevälineitä ja kutsuliikennettä. Julkista liikennettä on koko ajan kehitetty esteettömäksi, ja palvelemaan entistä paremmin myös liikuntarajoitteisia henkilöitä mm. matalalattia bussien ja junien käyttöön ottamisella. Myös ns. mukautettua joukkoliikennettä on kehitetty ottamalla käyttöön kutsujoukkoliikennettä ja palvelulinjoja. Taksimatkan ja joukkoliikenteen yhdistäminen soveltuu niihin tapauksiin, jossa esteetöntä joukkoliikennettä ei ole kattavasti.

Ohjeessa on esitetty, että matkoja taksikortille myönnetään 2-8 kuukaudessa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mutta matkojen siirtämistä eri kuukausille ei esitetä. Hakijan tilanne otetaan kokonaisuutena huomioon niin että asiakkaalle annettu palvelu on tosiasiallisesti käytettävissä, mutta liikkumista tukeva palvelua ei aina järjestetä taksikuljetuksena.

Ohjeluonnosta on käsitelty vanhusneuvostossa 7.3.2016, jossa asia merkittiin tiedoksi.

Vammaisneuvosto käsitteli asiaa 23.3.2016, ja antoi asiasta oman lausunnon sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Lausunnossa katsotaan, että matkojen keskittäminen busseihin ei ilmasto-olosuhteiden takia onnistu. Apuvälineiden kanssa on mahdotonta liikkua lumisohjossa edes kotiovelta lähimmälle pysäkille / asemalle. Lausunnossa vaaditaan myös joustovaraa kuukausittain myönnettäviin matkoihin. Matkatarve vaihtelee yleensä kuukausittain, ja käyttämättä jääneitä matkoja pitäisi voida käyttää myöhemmin tai käyttää ennakoon tulevan kuukauden matkoja. Myös erityistilanteet pitää olla mahdollista ottaa huomioon, mm. erilaiset juhlat tai hautajaiset on usein mahdotonta ennakoida etukäteen. Vammaisneuvosto vaatii kuljetuspalvelujen leikkauksista luopumista.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 11.4.2016 § 12

Va. Vanhus- ja vammaispalvelujen johtajan esitys:

Päätetään hyväksyä oheisen liitteen mukainen ohje ” Liikkumista tukevat palvelut ” noudatettavaksi 1.5.2016 lukien.

Käsittely:

Jäsen Juha Kähärä esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi.

Päätös

Päätettiin palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi.

Liitteet:

- Liikkumista tukevat palvelut 1.5.2016 lukien
- Pöytäkirjanote/Vammaisneuvosto 23.3.2016 ja Vammaisneuvoston lausunto 28.3.2016
- Pöytäkirjanote/Vanhusneuvosto 7.3.2016

Täytäntöönpano: Vanhus- ja vammaispalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot: lakimies Arja Hanna, puh. 09 8392 2506, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi